

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Кафедра цивільно-правових дисциплін факультету №4**

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни «**Міжнародне приватне право**» обов'язкових компонент
освітньої програми другого (магістерського) рівня вищої освіти
081 Право (поліцейські)

**м. Харків
2023 рік**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 № 7

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з юридичних дисциплін
Протокол від 29.08.2023 № 7

Розглянуто на засіданні кафедри цивільно-правових дисциплін факультету № 4
протокол від 16.08.2023 № 9.

Відповідальна особа:

Завідувач кафедри, кандидат юридичних наук, професор **Зайцев О.Л.**

Розробники:

1. Завідувач кафедри, кандидат юридичних наук, професор **Зайцев О.Л.**
2. Професор кафедри, доктор юридичних наук, професор **Сліпченко С.О.**
3. Професор кафедри, кандидат юридичних наук, професор **Шишка О.Р.**
4. Доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент **Піхурець О.В.**
5. Доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент **Бортнік О.Г.**
6. Доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент **Ясечко С.В.**
7. Доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент **Погребняк О.С.**
8. Доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент **Шишка Н.В.**

Рецензенти:

1. Проректор з наукової роботи Харківського університету канд. юрид. наук, професор **Сергієнко В.В.**
2. Завідувач кафедри трудового та господарського права факультету № 2 Харківського національного університету внутрішніх справ, доктор юрид. наук, професор **Мельник К. Ю.**

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 3 Загальна кількість годин – 90 Кількість тем – 10	08 – «Право»; 081 – «Право»; <u>другий (магістерський)</u> <small>(назва СВО)</small>	Навчальний курс <u>1</u> <small>(номер)</small> Семестр <u>2</u> <small>(номер)</small> Вид контролю: залік (екзамен, залік)
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
денна форма навчання		
Лекції – <u>18</u> ; (години) Семінарські заняття – <u>12</u> ; (години) Практичні заняття – _____; (години) Лабораторні заняття – _____; (години) Самостійна робота – <u>60</u> ; (години) Індивідуальні завдання: Курсова робота – _____ (кількість; № семестру) Реферати (тощо) – _____ (кількість; № семестру)		

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою навчальної є – засвоєння здобувачами значення норм, які регулюють приватно правові відносини, ускладнені іноземним елементом, їх характер; показати роль та значення міжнародного приватного права на сучасному етапі розвитку України в умовах гармонізації законодавства та в умовах інтеграції України в Європейський Союз; продемонструвати нерозривний зв'язок норм міжнародного приватного права з їх практичним застосуванням.

Завданням навчальної дисципліни є:

- ознайомлення з основними проблемами науки міжнародного приватного права та основними джерелами, необхідними для його вивчення;
- ознайомлення з принципами міжнародного приватного права і навчити використовувати їх зміст при вирішенні конкретних правових питань;
- навчити застосовувати теоретичні положення на практиці;
- дати чітке уявлення про суб'єктів міжнародного приватного права та їх види;
- розкрити питання механізму захисту суб'єктами міжнародного приватного права свої прав та інтересів; сприяти належному вивченню здобувачами вищої освіти порядку регулювання договірних, сімейних, спадкових, трудових та інших відносин у міжнародному приватному праві та порядку визнання і виконання рішень іноземних судів, арбітражів тощо.

Міждисциплінарні зв'язки:

Міжнародне приватне право тісно пов'язано з такими дисциплінами як адміністративне право, цивільне право, земельне право, господарське право, сімейне право, трудове право тощо.

Очікувані результати навчання: у результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач другого рівня освіти повинен **знати:**

- законодавство України, міжнародні договори та інші джерела в сфері міжнародного приватного права;
- поняття та правову природу міжнародного приватного права;
- поняття, види та елементи міжнародних приватноправових відносин;
- поняття та види іноземного елемента;
- правовий статус суб'єктів міжнародних приватноправових відносин;
- поняття, види, структуру колізійної норми;
- правову природу окремих видів зобов'язальних правовідносин в МПП;
- особливості розгляду спорів ускладнених іноземним елементом МКА;
- особливості визнання та виконання рішень іноземних судів та арбітражів тощо.

вміти:

- використовувати знання при вирішенні професійних завдань;
- застосовувати джерела до даних правовідносин;
- дати юридичну оцінку міжнародним приватноправовим відносинам;
- тлумачити норми чинного законодавства України, міжнародних договорів та використовувати роз'яснення вищих судових та інших органів у процесі застосування норм права;

- складати документи, що опосередковують реалізацію прав в сфері МПП;
- вирішувати справи, пов'язані з охороною прав суб'єктів МПП, забезпеченням захисту прав суб'єктів даних відносин;
- правильно і свідомо застосовувати набуті теоретичні знання та норми чинного законодавства України при вирішенні конкретних справ, що виникають у практичній діяльності різних державних органів чи окремих громадян, у їх взаємовідносинах;
- узагальнювати практику застосування спеціального законодавства та робити відповідні висновки;
- складати проекти різних типів договорів;
- аналізувати практичні казуси;
- орієнтуватися у міжнародних приватно правових колізіях;
- тлумачити норми міжнародного приватного права.

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни:		
Інтегральна компетентність		
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу
	ЗК 2	Здатність проводити дослідження на відповідному рівні
	ЗК 3	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел
	ЗК 6	Здатність генерувати нові ідеї (креативність)
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)	СК1.	Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності
	СК4.	Здатність оцінювати взаємодію міжнародного права та міжнародних правових систем з правовою системою України
	СК5.	Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції
	СК6.	Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію
	СК7.	Здатність застосовувати знання та розуміння основних засад (принципів) та процедур судочинства в Україні

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕМА № 1. «Поняття предмету міжнародного приватного права (МПП), методу та системи».

Поняття предмету МПП. Природа відносин міжнародного приватного права. Іноземний елемент та його види. Ознаки предмету міжнародного приватного права та підходи до його визначення. Термін “міжнародне приватне право” та альтернативне бачення найменування даної галузі права. Поняття міжнародного приватного права як галузі права, галузі законодавства та учбової дисципліни, співвідношення вказаних понять. Система міжнародного приватного права як учбової дисципліни. Загальна характеристика методів МПП. Загальне розуміння колізії та сфера виникнення колізії законів. Поняття колізійного методу. Форми колізійного методу. Особливості застосування колізійного методу. Матеріально-правовий метод. Система МПП. Співвідношення міжнародного публічного та міжнародного приватного права. Співвідношення предмету міжнародного приватного права та цивільного права України. Зв'язок порівняльного правознавства та міжнародного приватного права.

ТЕМА № 2. «Джерела міжнародного приватного права».

Загальна характеристика джерел міжнародного приватного права. Загальні положення про джерела та види джерел міжнародного приватного права. Комплексність законодавства з міжнародного приватного права. Система джерел міжнародного приватного права країн світу. Внутрішнє законодавство як джерело міжнародного приватного права. Міжнародний договір як джерело міжнародного приватного права. Значення міжнародних договорів про правову допомогу у регулювання міжнародних приватноправових відносин. Співвідношення міжнародних договорів, угод та конвенцій, їх види. Міжнародний звичай як джерело міжнародного приватного права та звичай ділового обороту у правовій системі України. Підстави та випадки застосування звичаїв до регулювання приватноправових відносин, ускладнених наявністю іноземного елемента. Судова та арбітражна практика як джерело міжнародного приватного права. Правова доктрина як джерело міжнародного приватного права. Міжнародні уніфіковані торгові терміни «Інкотермс» як джерело міжнародного приватного права.

ТЕМА № 3. «Основні положення про вчення про колізійну норму».

Загальне розуміння колізії. Сфера виникнення колізії законів. Поняття колізійної норми та колізійного права. Співвідношення колізійної норми та інших відсильних правових норм. Будова колізійної норми. Основні положення про види формул прикріплення, види колізійних норм та їх союзи. Прості та складні колізійні норми. Поняття альтернативних, множинних та кумулятивних колізійних норм. Основні та додаткові колізійні приписи. Поняття та вирішення диспозитивних, імперативних та відносно імперативних колізійних норм. Сфера

існування та межі застосування міжнародних та міжобласних колізійних норм. Колізійні норми, що містять відсилання до права якої-небудь країни, та колізійні норми, що відсилають до положень міжнародних договорів. Уніфіковані колізійні норми, форми та значення уніфікації у міжнародному приватному праві. Національно-правові та міжнародно-правові колізійні норми. Гнучкі колізійні приписи. Основні типи колізійних прив'язок. Правова природа та межі застосування особистого закону фізичної та юридичної особи, закону місця знаходження речі, закон, обраний особою, що уклала угоду (автономія волі), закон місця здійснення акту (закон місця укладення договору, закон місця укладення угоди, що визначає її форму, закон місця укладення шлюбу, закон місця укладення шлюбу, закон місця здійснення правопорушення), закон країни продавця, закон місця здійснення діяльності, закон прапора, закон, що регулює статут відносин, закон валюти боргу, закон суду, закон, з яким дане правове відношення найбільш тісно пов'язано.

ТЕМА № 4. «Загальні поняття міжнародного приватного права».

Основні положення щодо термінології міжнародного приватного права. Застосування іноземного права. Кваліфікація колізійної норми. Проблема кваліфікації колізійної норми у міжнародному приватному праві та шляхи її вирішення. Кваліфікація за законом суду (*legefori*). Кваліфікація за іноземним законом (*legECAUSE*). Кваліфікація за принципом «автономної кваліфікації». Зворотнє відсилання та відсилання до права третьої країни. Поняття зворотнього відсилання та випадки зворотнього відсилання. Поняття та випадки відсилання до права третьої країни. Обхід законів у міжнародному приватному праві. Поняття обходу закону. Випадки обходу закону. Правові наслідки такого обходу закону. Застереження про публічний порядок. Позитивна концепція застереження про публічний порядок. Негативна концепція про публічний порядок. Правові режими у міжнародному приватному праві. Національний режим. Режим найбільшого сприяння. Спеціальний режим. Взаємність і реторсія. Матеріальна взаємність. Формальна взаємність. Поняття реторсії. Мета реторсії. Особливості застосування норм права країни із декількома правовими системами.

ТЕМА № 5. «Суб'єкти міжнародного приватного права».

Фізичні особи як суб'єкти міжнародного приватного права. Правове становище іноземців на території України. Правила встановлення право - та дієздатності іноземців. Особливості цивільно-правового стану іноземних громадян, апатридів, осіб із подвійним громадянством, біженців, виселенців та осіб, яким надано політичний притулок. Поняття та колізійні питання громадянства. Правове становище громадян України за кордоном. Юридичні особи як суб'єкти міжнародного приватного права. Правове становище іноземних юридичних осіб, поняття особистого закону (статуту) та визначення національності юридичної особи. Основні положення про теорії встановлення національності юридичних осіб: теорія інкорпорації (місця реєстрації), теорія контролю, теорія осілості (місця

знаходження адміністративного центру юридичної особи) та теорія центру експлуатації (місця здійснення діяльності юридичної особи). Представництва іноземних суб'єктів господарювання. Транснаціональні компанії як суб'єкти міжнародних приватноправових відносин, проблема міжнародних юридичних осіб. Правила визначення цивільної правоздатності іноземних юридичних осіб. Діяльність суб'єктів господарювання України за кордоном. Особливості створення і діяльності офшорних компаній. Держава як суб'єкт міжнародних приватноправових відносин. Держава як суб'єкт майнових відносин. Імунітети держави. Види імунітетів держави. Основні доктрини імунітету держави. Законодавче регулювання імунітету держави.

ТЕМА №6. «Право власності у міжнародному приватному праві».

Поняття права власності. Різновиди власності. Основні колізійні питання права власності у міжнародному приватному праві. Правовий режим права власності держав. Правовий режим об'єктів права власності іноземних фізичних та юридичних осіб в Україні. Правовий режим об'єктів права власності українських фізичних та юридичних осіб за кордоном. Колізійні питання особистих немайнових прав та інтелектуальної власності. Основні положення про міжнародно-правову охорону авторських та суміжних прав. Право промислової власності у міжнародному приватному праві. Правове регулювання іноземних інвестицій.

ТЕМА № 7. «Договірні зобов'язання у міжнародному приватному праві».

Загальні положення про колізії форми та змісту правочинів, довіреності та позовної давнини. Колізійні питання зобов'язань. Сфера дії права, що застосовується до договору. Договір про придбання товарів та одержання послуг особою не для цілей підприємницької діяльності у законодавстві України. Концепції *lex mercatoria* у міжнародному приватному праві. Колізійне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні. Співвідношення положень автономного Закону України «Про міжнародне приватне право» та Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність». Форма зовнішньоекономічної угоди. Основні види договорів міжнародного комерційного обігу. Роль принципу автономії волі сторін у здійсненні зовнішньоекономічної діяльності. Норми законодавства України про право, що має застосовуватися до договору за відсутності погодження сторін про вибір права. Норми уніфікованих торгових термінів «Інкотермс» як регулятор зовнішньоекономічної діяльності.

ТЕМА № 8. «Спадкові правовідносини у міжнародному приватному праві».

Розуміння спадкового права у іноземних правових системах. Розбіжності законодавчого регулювання спадкових відносин у світі. Колізії спадкових правовідносин. Спадкування рухомого, нерухомого майна, та майна, внесеного до державного реєстру за законодавством України. Визначення здатності особи до

складання, скасування заповіту. Колізії щодо форми заповіту та акту його скасування. Принципи свободи заповіту та охорони інтересів сім'ї як основоположні у спадковому праві країн світу. Тенденції розвитку спадкового права у світі. Передумови спадкування за законом та за заповітом. Черговість спадкування за законом, відмінність визначення кола спадкоємців в Україні та за кордоном. Види заповітів: власноручний заповіт, заповіт у формі публічного акту, таємний заповіт. Прийняття спадщини, право на обов'язкову долю. Представництво, визначення моменту переходу спадкового майна та відповідальності за боргами спадкодавця. Спадкові права іноземців в Україні. Спадкові права громадян України за кордоном. Спадкування виморочного майна. Міжнародні угоди з питань спадкування.

ТЕМА № 9. «Сімейні правовідносини у міжнародному приватному праві».

Колізії законодавства у сфері сімейних відносин. Співвідношення положень Сімейного кодексу України та спеціального закону про міжнародне приватне право. Значення і природа правових наслідків шлюбу у галузі міжнародного приватного права України та іноземних країн. Особисті та майнові відносини між подружжям Укладення шлюбів між громадянами України та іноземцями. Умови, форми і порядок укладення шлюбів у міжнародному приватному праві. Консульський шлюб. Повноваження консулів щодо реєстрації актів громадянського стану. Визнання в Україні шлюбів укладених за кордоном, визнання в Україні дійсності розірвання шлюбів за межами України. Розірвання шлюбів між громадянами України та іноземцями. Порядок розірвання шлюбів. Правовідносини між батьками та дітьми у МПрП. Колізійні питання усиновлення. Опіка та піклування у міжнародному приватному праві.

ТЕМА № 10. «Трудові правовідносини у міжнародному приватному праві».

Колізії щодо трудових відносин. Правові умови праці іноземців в Україні. Правові умови праці громадян України за кордоном. Визначення права, що має застосовуватися до трудового договору за законодавством України. Застосування праці громадян України за кордоном на основі права України та на основі трудового контракту. Значення Міжнародної організації праці. Види конвенцій та рекомендацій Міжнародної організації праці. Основні положення конвенцій Міжнародної організації праці щодо здійснення трудової діяльності, забезпечення зайнятості населення та боротьби із безробіттям, про умови праці, робочий час, охорону праці, відпочинок та оплату.

4. Структура навчальної дисципліни

4.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Тема № 1. «Поняття предмету міжнародного приватного права (МПП), методу та системи».	10	4				6	
Тема № 2. «Джерела міжнародного приватного права».	10	2	2			6	
Тема № 3. «Основні положення про вчення про колізійну норму».	9	2	2			6	
Тема № 4. «Загальні поняття міжнародного приватного права».	7					6	
Тема № 5. «Суб'єкти міжнародного приватного права».	10	2	2			6	
Тема № 6. «Право власності у міжнародному приватному праві».	10	4	2			6	
Тема № 7. «Договірні зобов'язання у міжнародному приватному праві».	8					6	
Тема № 8.«Спадкові правовідносини у міжнародному приватному праві».	8		2			6	
Тема №9«Сімейні правовідносини у міжнародному приватному праві».	10	4	2			6	
Тема №10. «Трудові правовідносини у міжнародному приватному праві».	8					6	
							Залік
Всього за рік:	90	18	12			60	

4.2. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Перелік питань до тем навчальної дисципліни		Література:
ТЕМА № 1. «Поняття предмету міжнародного приватного права (МПП), методу та системи».		
	<p>Поняття предмету МПП. Природа відносин міжнародного приватного права. Іноземний елемент та його види. Ознаки предмету міжнародного приватного права та підходи до його визначення. Термін “міжнародне приватне право” та альтернативне бачення найменування даної галузі права. Поняття міжнародного приватного права як галузі права, галузі законодавства та учбової дисципліни, співвідношення вказаних понять. Система міжнародного приватного права як учбової дисципліни. Загальна характеристика методів МПП. Загальне розуміння колізії та сфера виникнення колізії законів. Поняття колізійного методу. Форми колізійного методу. Особливості застосування колізійного методу. Матеріально-правовий метод. Система МПП. Співвідношення міжнародного публічного та міжнародного приватного права. Співвідношення предмету міжнародного приватного права та цивільного права України. Зв’язок порівняльного правознавства та міжнародного приватного права.</p>	<p>Основна: 5 (с. 234-259) 6 (С.134-162) 11 (С.7-281) 12 (С. 7-18, 32-40);</p>
ТЕМА № 2. «Джерела міжнародного приватного права»		
	<p>Загальна характеристика джерел міжнародного приватного права. Загальні положення про джерела та види джерел міжнародного приватного права. Комплексність законодавства з міжнародного приватного права. Система джерел міжнародного приватного права країн світу. Внутрішнє законодавство як джерело міжнародного приватного права. Міжнародний договір як джерело міжнародного приватного права. Значення міжнародних договорів про правову допомогу у регулювання міжнародних приватноправових відносин. Співвідношення міжнародних договорів, угод та конвенцій, їх види. Міжнародний звичай як джерело міжнародного приватного права та звичай ділового обороту у правовій системі України. Підстави та випадки застосування звичаїв до регулювання приватноправових відносин, ускладнених наявністю іноземного елемента. Судова та арбітражна практика як джерело міжнародного приватного права. Правова доктрина як джерело міжнародного приватного права. Міжнародні уніфіковані торгові терміни «Інкотермс» як джерело міжнародного приватного права.</p>	<p>Основна: 9 (С. 5-24, 71-88) 25 (С. 31-66, 83-100, 253-273) 28 (С. 9-45, 141-166) 32 (С. 5-113, 206-251)</p>

	<p><i>ТЕМА № 3. «Основні положення про вчення про колізійну норму».</i></p> <p>Загальне розуміння колізії. Сфера виникнення колізії законів. Поняття колізійної норми та колізійного права. Співвідношення колізійної норми та інших відсылних правових норм. Будова колізійної норми. Основні положення про види формул прикріплення, види колізійних норм та їх союзи. Прості та складні колізійні норми. Поняття альтернативних, множинних та кумулятивних колізійних норм. Основні та додаткові колізійні приписи. Поняття та вирішення диспозитивних, імперативних та відносно імперативних колізійних норм. Сфера існування та межі застосування міжнародних та міжобласних колізійних норм. Колізійні норми, що містять відсилання до права якої-небудь країни, та колізійні норми, що відсилають до положень міжнародних договорів. Уніфіковані колізійні норми, форми та значення уніфікації у міжнародному приватному праві. Національно-правові та міжнародно-правові колізійні норми. Гнучкі колізійні приписи. Основні типи колізійних прив'язок. Правова природа та межі застосування особистого закону фізичної та юридичної особи, закону місця знаходження речі, закон, обраний особою, що уклала угоду (автономія волі), закон місця здійснення акту (закон місця укладення договору, закон місця укладення угоди, що визначає її форму, закон місця укладення шлюбу, закон місця укладення шлюбу, закон місця здійснення правопорушення), закон країни продавця, закон місця здійснення діяльності, закон прапору, закон, що регулює статут відносин, закон валюти боргу, закон суду, закон, з яким дане правове відношення найбільш тісно пов'язано.</p>	<p>Основна: 9 (С. 32-77) 25 (С. 109-273), 28 (С. 58-166) 32 (С. 113-251)</p>
	<p><i>ТЕМА № 4. «Загальні поняття міжнародного приватного права».</i></p> <p>Основні положення щодо термінології міжнародного приватного права. Застосування іноземного права. Кваліфікація колізійної норми. Проблема кваліфікації колізійної норми у міжнародному приватному праві та шляхи її вирішення. Кваліфікація за законом суду (legefori). Кваліфікація за іноземним законом (legecause). Кваліфікація за принципом «автономної кваліфікації». Зворотне відсилання та відсилання до права третьої країни. Поняття зворотнього відсилання та випадки зворотнього відсилання. Поняття та випадки відсилання до права третьої країни. Обхід законів у міжнародному приватному праві. Поняття обходу закону. Випадки обходу закону. Правові наслідки такого обходу закону. Застереження про публічний порядок.</p>	<p>Основна: 9 (С. 119-123) 20 (С. 469-507), 28 (С. 232-246) 32 (С. 251-271)</p>

	<p>Позитивна концепція застереження про публічний порядок. Негативна концепція про публічний порядок. Правові режими у міжнародному приватному праві. Національний режим. Режим найбільшого сприяння. Спеціальний режим. Взаємність і реторсія. Матеріальна взаємність. Формальна взаємність. Поняття реторсії. Мета реторсії. Особливості застосування норм права країни із декількома правовими системами.</p>	
	<p><i>ТЕМА № 5. «Суб'єкти міжнародного приватного права».</i></p>	
	<p>Фізичні особи як суб'єкти міжнародного приватного права. Правове становище іноземців на території України. Правила встановлення право - та дієздатності іноземців. Особливості цивільно-правового стану іноземних громадян, апатридів, осіб із подвійним громадянством, біженців, виселенців та осіб, яким надано політичний притулок. Поняття та колізійні питання громадянства. Правове становище громадян України за кордоном. Юридичні особи як суб'єкти міжнародного приватного права. Правове становище іноземних юридичних осіб, поняття особистого закону (статуту) та визначення національності юридичної особи. Основні положення про теорії встановлення національності юридичних осіб: теорія інкорпорації (місця реєстрації), теорія контролю, теорія осілості (місця знаходження адміністративного центру юридичної особи) та теорія центру експлуатації (місця здійснення діяльності юридичної особи). Представництва іноземних суб'єктів господарювання. Транснаціональні компанії як суб'єкти міжнародних приватноправових відносин, проблема міжнародних юридичних осіб. Правила визначення цивільної правоздатності іноземних юридичних осіб. Діяльність суб'єктів господарювання України за кордоном. Особливості створення і діяльності офшорних компаній. Держава як суб'єкт міжнародних приватноправових відносин. Держава як суб'єкт майнових відносин. Імунітети держави. Види імунітетів держави. Основні доктрини імунітету держави. Законодавче регулювання імунітету держави.</p>	<p>Основна: 9 (С. 124-154) 20 (С. 509-631), 28 (С. 246-281, 290-308, 478- 469, 308-324) 32 (С. 405-433, 469-478)</p>
	<p><i>ТЕМА №6. «Право власності у міжнародному приватному праві».</i></p>	
	<p>Поняття права власності. Різновиди власності. Основні колізійні питання права власності у міжнародному приватному праві. Правовий режим права власності держав. Правовий режим об'єктів права власності іноземних фізичних та юридичних осіб в Україні. Правовий режим об'єктів права власності українських фізичних та юридичних осіб за кордоном. Колізійні питання особистих немайнових прав та</p>	<p>Основна: 9 (С. 155-228) 20 (С. 631-751), 25 (С. 456-515), 28 (С. 324-372) 32 (С. 533-601)</p>

	інтелектуальної власності. Основні положення про міжнародно-правову охорону авторських та суміжних прав. Право промислової власності у міжнародному приватному праві. Правове регулювання іноземних інвестицій.	
	<i>ТЕМА № 7. «Договірні зобов'язання у міжнародному приватному праві».</i>	
	Загальні положення про колізії форми та змісту правочинів, довіреності та позовної давнини. Колізійні питання зобов'язань. Сфера дії права, що застосовується до договору. Договір про придбання товарів та одержання послуг особою не для цілей підприємницької діяльності у законодавстві України. Концепції <i>lex mercatoria</i> у міжнародному приватному праві. Колізійне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні. Співвідношення положень автономного Закону України «Про міжнародне приватне право» та Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність». Форма зовнішньоекономічної угоди. Основні види договорів міжнародного комерційного обігу. Роль принципу автономії волі сторін у здійсненні зовнішньоекономічної діяльності. Норми законодавства України про право, що має застосовуватися до договору за відсутності погодження сторін про вибір права. Норми уніфікованих торгових термінів «Інкотермс» як регулятор зовнішньоекономічної діяльності.	Основна: 10 (С. 4-178) 19 (С. 178-274, 356-396) 26 (С. 222-342, 418-491), 29 (С. 95-124)
	<i>ТЕМА № 8. «Спадкові правовідносини у міжнародному приватному праві».</i>	
	Розуміння спадкового права у іноземних правових системах. Розбіжності законодавчого регулювання спадкових відносин у світі. Колізії спадкових правовідносин. Спадкування рухомого, нерухомого майна, та майна, внесеного до державного реєстру за законодавством України. Визначення здатності особи до складання, скасування заповіту. Колізії щодо форми заповіту та акту його скасування. Принципи свободи заповіту та охорони інтересів сім'ї як основоположні у спадковому праві країн світу. Тенденції розвитку спадкового права у світі. Передумови спадкування за законом та за заповітом. Черговість спадкування за законом, відмінність визначення кола спадкоємців в Україні та за кордоном. Види заповітів: власноручний заповіт, заповіт у формі публічного акту, таємний заповіт. Прийняття спадщини, право на обов'язкову долю. Представництво, визначення моменту переходу спадкового майна та відповідальності за боргами спадкодавця. Спадкові права іноземців в Україні. Спадкові права громадян України за	Основна: 10 (С. 179-204) 26 (С. 685-750)

		кордоном. Спадкування виморочного майна. Міжнародні угоди з питань спадкування.	
		<i>ТЕМА № 9. «Сімейні правовідносини у міжнародному приватному праві».</i>	
		Колізії законодавства у сфері сімейних відносин. Співвідношення положень Сімейного кодексу України та спеціального закону про міжнародне приватне право. Значення і природа правових наслідків шлюбу у галузі міжнародного приватного права України та іноземних країн. Особисті та майнові відносини між подружжям Укладення шлюбів між громадянами України та іноземцями. Умови, форми і порядок укладення шлюбів у міжнародному приватному праві. Консульський шлюб. Повноваження консулів щодо реєстрації актів громадянського стану. Визнання в Україні шлюбів укладених за кордоном, визнання в Україні дійсності розірвання шлюбів за межами України. Розірвання шлюбів між громадянами України та іноземцями. Порядок розірвання шлюбів. Правовідносини між батьками та дітьми у МПрП. Колізійні питання усиновлення. Опіка та піклування у міжнародному приватному праві.	Основна: 10 (С. 205-217) 19 (С. 494-533) 26 (С. 752-812), 29 (С. 313-350)
		<i>ТЕМА № 10. «Трудові правовідносини у міжнародному приватному праві».</i>	
		Колізії щодо трудових відносин. Правові умови праці іноземців в Україні. Правові умови праці громадян України за кордоном. Визначення права, що має застосовуватися до трудового договору за законодавством України. Застосування праці громадян України за кордоном на основі права України та на основі трудового контракту. Значення Міжнародної організації праці. Види конвенцій та рекомендацій Міжнародної організації праці. Основні положення конвенцій Міжнародної організації праці щодо здійснення трудової діяльності, забезпечення зайнятості населення та боротьби із безробіттям, про умови праці, робочий час, охорону праці, відпочинок та оплату.	Основна: 3 (35-38, 96-99, 121-157, 236- 245, 247-254, 319-322); 4 (С. 405-445); 30 (С. 123-202, 285-362, 405- 462); 14 (С. 28-62, 170-217, 228- 311, 313-353, 372-406); 15 (С. 176-307, 408-619, 649- 713); 17 (С. 246-259, 305-314)

5. Індивідуальні завдання

5.1.1. Теми рефератів

1. Зобов'язання, що виникають внаслідок заподіяння шкоди (деліктні зобов'язання) у міжнародному приватному праві.
2. Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності в міжнародному приватному праві
3. Правове регулювання міжнародних перевезень пасажирів
4. Міжнародні розрахунки
5. Патентне право
6. Матеріальні та процесуальні права іноземців
7. Авторське право і суміжні права
8. Працевлаштування іноземців в Україні та громадян України за кордоном
9. Норми сімейного права України у зв'язку з іноземним елементом
10. Норми спадкового права України у зв'язку з іноземним елементом
11. Цивільні процесуальні права іноземців та іноземної держави в Україні у зв'язку з іноземним елементом
12. Визнання та виконання рішень іноземних судів в Україні.
13. Міжнародний комерційний арбітраж.

5.1.2. Теми наукових робіт

1. Предмет міжнародного приватного права.
2. Система міжнародного приватного права та місце міжнародного приватного права в системі права України.
3. Джерела міжнародного приватного права.
4. Трансформація норм міжнародних договорів у норми національного законодавства України.
5. Загальні поняття міжнародного приватного права.
6. Цивільно-правове становище іноземців в Україні.
7. Юридичні особи - суб'єкти міжнародного приватного права.
8. Держава – суб'єкт міжнародних цивільно-правових відносин.
9. Право власності в міжнародному приватного права.

6. Методи навчання

Лекції з міжнародного приватного права проводяться із застосуванням мультимедійних схем.

Семінарські заняття проводяться у вигляді обговорення питань, що були висвітлені в лекціях, а також, пропонувалися для самостійної підготовки. На семінарських заняттях проводиться рішення задач, тестів, аналіз судових рішень, написання контрольних робіт, складання комерційних контрактів тощо. Студенти повинні приймати участь у дискусії навколо попередньо визначених тем, виступати з рефератами або іншими тезами виступів, вміти формулювати і відстоювати свою позицію.

Самостійне оволодіння та поглиблення знань полягає у вивченні рекомендованої навчальної та теоретичної літератури, а також законодавства, судових рішень, міжнародних договорів. Обсяг, зміст і форма індивідуальної роботи з студентами визначаються викладачем. Це може бути участь у науковому дослідженні, написання реферату, участь у науково–практичній конференції студентського наукового товариства тощо.

7. Методи контролю

Перелік питань до заліку з дисципліни «Міжнародне приватне право»:

1. Поняття міжнародного приватного права як галузі права, галузі законодавства та учбової дисципліни, співвідношення вказаних понять.
2. Природа відносин міжнародного приватного права.
3. Співвідношення міжнародного приватного і міжнародного права.
4. Ознаки предмету міжнародного приватного права та їх характеристика.
5. Іноземний елемент та його види.
6. Методи регулювання відносин у міжнародному приватному праві.
7. Колізійні питання сімейного права. Основні формули прикріплення, які застосовуються при вирішенні даних колізій.
8. Особливості укладення та розірвання шлюбів між громадянами різних країн.
9. Форми укладення шлюбів. Поняття та підстави визнання дійсності «консульського» шлюбу.
10. Поняття та значення «загальних» юридичних наслідків шлюбу”.
11. Усиновлення іноземцями дітей – громадян України.
12. Регулювання аліментних зобов’язань у міжнародному приватному праві.
13. Опіка та піклування у міжнародному приватному праві.
14. Колізії законодавства в сфері спадкування за заповітом та за законом.
15. Основні формули прикріплення, які застосовуються при вирішенні колізій в сфері спадкування.
16. Інститут спадкової трансформації та негідного спадкоємця.
17. Міжнародні трудові відносини та джерела їх правового регулювання. Право, що застосовується до трудового договору.
18. Колізійні прив’язки, застосовувані до регулювання трудових відносин з «іноземним елементом».
19. Значення Міжнародної Організації Праці у регулюванні трудових відносин із іноземним елементом.
20. Види норм міжнародного приватного права.
21. Сутність, мета та види уніфікації норм міжнародного приватного права.
22. Зв’язок порівняльного правознавства та міжнародного приватного права.
23. Співвідношення міжнародних угод та внутрішнього законодавства в рамках регулювання міжнародних приватноправових відносин.
24. Особливості застосування колізійного методу.

25. Матеріально-правовий метод і матеріально-правові норми у міжнародному приватному праві.
26. Особливості спадкування майна громадянином України після смерті іноземця.
27. Правила спадкування відумерлого майна.
28. Поняття та основні види формул прикріплення.
29. Поняття «кульгаючи» відносин.
30. Види та сутність правових режимів, які надаються іноземцям в Україні.
31. Поняття та сутність проблеми кваліфікації.
32. Відмінність «кваліфікації» і «тлумачення» у міжнародному приватному праві.
33. Колізійні питання деліктних зобов'язань, та шляхи їх вирішення.
34. Система курсу міжнародного приватного права. Структура Закону України «Про міжнародне приватне право».
35. Загальні положення про джерела та види джерел міжнародного приватного права.
36. Система джерела міжнародного приватного права.
37. Внутрішнє законодавство як джерело міжнародного приватного права.
38. Міжнародні договори як джерела міжнародного приватного права. Види договорів, угод та конвенцій, їх співвідношення.
39. Правила «Інкотермс» як джерело регулювання міжнародних комерційних відносин.
40. Правова доктрина як джерело міжнародного приватного права.
41. Поняття, ознаки і види міжнародних звичаїв.
42. Підстави та випадки застосування звичаїв до регулювання приватноправових відносин, ускладнених наявністю іноземного елемента.
43. Судова та арбітражна практика як джерело міжнародного приватного права.
44. Поняття міжнародного цивільного процесу. Його співвідношення із міжнародним приватним та цивільним процесуальним правом.
45. Поняття та наслідки обходу законів у міжнародному приватному праві.
46. «Публічний порядок» та поняття застереження про публічний порядок.
47. Поняття зворотного відсилання та відсилання до права третьої країни.
48. Поняття колізійної норми, її структура. Види колізійних норм.
49. Поняття колізійної норми. Союзи колізійних норм.
50. Уніфіковані колізійні норми, форми та значення уніфікації у міжнародному приватному праві.
51. Національно-правові та міжнародно-правові колізійні норми.
52. Правила «Інкотермс».
53. «Особистий закон» та правила визначення національності юридичної особи.
54. Правові режими, що надаються іноземцям для реалізації їхніх прав та обов'язків.
55. Роль Міжнародного Комерційного Арбітражу у вирішенні спорів за участю іноземного елемента.

56. Способи встановлення змісту норм іноземного права.
57. «Автономія волі» як окремий інститут міжнародного приватного права.
58. Взаємність щодо фізичних осіб у міжнародному приватному праві.
59. Особистий закон фізичної особи (біпатрида, апатрида, біженця, іноземця).
60. Правовий статус іноземців в Україні, їхні правоздатність та дієздатність.
61. Особливості правового статусу біпатридів.
62. Особливості правового статусу держави як суб'єкта міжнародних приватноправових відносин.
63. Імунітет держави та його види.
64. Теорії встановлення національності юридичних осіб.
65. Транснаціональні компанії як суб'єкти міжнародних приватних відносин.
66. Види діяльності іноземних суб'єктів господарювання.
67. Представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності.
68. Правовий статус суб'єктів господарювання України за кордоном.
69. Встановлення права, яке має визначати форму та зміст правочину.
70. Колізії особистих немайнових прав і права інтелектуальної власності.
71. Право, яке застосовується до виникнення та припинення речових прав.
72. Основні колізійні питання права власності у міжнародному приватному праві.
73. Основні формули прикріплення, які застосовуються при вирішенні колізійних питань права власності.
74. Правовий режим об'єктів права власності іноземних фізичних та юридичних осіб в Україні.
75. Правовий режим об'єктів права власності українських фізичних та юридичних осіб за кордоном.
76. Правове регулювання іноземних інвестицій.
77. Сфера дії права, що застосовується до договору.
78. Колізії зобов'язань, що виникають із односторонніх дій.
79. Основні типи колізійних прив'язок які застосовуються щодо визначення права, що має застосовуватися до позадоговірних зобов'язань.
80. Колізійне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні.
81. Види заповітів. Відмінності спадкування за законом (заповітом) в країнах світу.
82. Форма заповіту і акта його скасування за законодавством України.
83. Цивільні процесуальні права іноземців та юридичних осіб.
84. Правила підсудності судам України справ із іноземним елементом.
85. Визнання та виконання рішень іноземних судів.
86. Надання правової допомоги у цивільних справах органами юстиції іноземних країн.
87. Виконання судових доручень іноземних судів.
88. Конвенція ООН 1980 р. про договори міжнародної купівлі-продажі товарів.

89. Легалізація документів виданих іноземними офіційними особами. Поняття апостіля.

90. Право, що застосовується до міжнародного комерційного арбітражу. Поняття арбітражного застереження.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Контрольні заходи оцінювання результатів навчання включають в себе поточний та підсумковий контроль.

Засобами оцінювання результатів навчання можуть бути екзамени (комплексні екзамени); тести; наскрізні проекти; командні проекти; аналітичні звіти, реферати, есе; розрахункові та розрахунково-графічні роботи; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; завдання на лабораторному обладнанні, тренажерах, реальних об'єктах тощо; інші види індивідуальних та групових завдань.

Поточний контроль. До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час семінарських, практичних, лабораторних занять;
- якості виконання самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських, практичних та лабораторних занять і має на меті перевірку набутих здобувачем вищої освіти (далі – здобувач) знань, умінь та інших компетентностей з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну роботу виставляються в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів враховуються такі види робіт: навчальні заняття (семінарські, практичні, лабораторні тощо); самостійна робота (виконання домашніх завдань, ведення конспектів першоджерел та робочих зошитів, виконання розрахункових завдань, підготовка рефератів, наукових робіт, публікацій, розроблення спеціальних технічних пристроїв і приладів, моделей, комп'ютерних програм, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у формі, передбаченій в робочою програмою навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Здобувач, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

$$\text{Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем)} = \left(\text{Результат навчальних занять за семестр} + \text{Результат самостійної роботи за семестр} \right) / 2 * 10$$

Підсумковий контроль. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках здобувачів, залікових книжках. **Присутність здобувачів на проведенні підсумкового контролю (заліку, екзамену) обов'язкова.** Якщо здобувач вищої освіти не з'явився на підсумковий контроль (залік, екзамен), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (екзамен, залік) оцінюється за національною шкалою. Для переводу результатів, набраних на підсумковому контролі, з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (екзамені, заліку), які використовуються при розрахунку успішності здобувачів, становить **50**.

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру, та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамені, заліку).

$$\text{Підсумкові бали навчальної дисципліни} = \text{Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем)} + \text{Кількість балів за підсумковим контролем}$$

Здобувач вищої освіти, який під час складання підсумкового контролю (екзамен, залік) отримав незадовільну оцінку, складає його повторно. Повторне складання підсумкового екзамену чи заліку допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни: один раз – викладачеві, а другий – комісії, до складу якої входить керівник відповідної кафедри та 2-3 науково-педагогічних працівники.

Для засвоєння змісту навчальної дисципліни, студент повинен:

Робота під час навчальних занять	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Отримати не менше 5 позитивних оцінок.	Підготувати реферат, підготувати конспект за темою самостійної роботи.	Отримати за підсумковий контроль не менше 30 балів

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90 – 100	Відмінно («зараховано»)	A	«Відмінно» – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
82 – 89	Добре («зараховано»)	B	«Дуже добре» – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального , робота з двома-трьома незначними помилками.
75 – 81		C	«Добре» – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками , робота з декількома незначними помилками або з однією–двома значними помилками.
68 – 74	Задовільно («зараховано»)	D	«Задовільно» – теоретичний зміст курсу освоєний неповністю , але прогалини не несуть істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано , деякі з виконаних завдань містять помилки , робота з трьома значними помилками.
60 – 67		E	«Достатньо» – теоретичний зміст курсу освоєний частково , деякі практичні навички роботи не сформовані , частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана , або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального , робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки.
35 – 59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	«Умовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу освоєний частково , необхідні практичні навички роботи не сформовані , більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано , або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального ; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
1 – 34		F	«Безумовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу не освоєно , необхідні практичні навички роботи не сформовані , всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки , додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

10.1. Рекомендована література

Основна

1. Міжнародне приватне право. навч. посіб. / За ред. С.Г. Кузьменка. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 316 с.
2. Міжнародне приватне право : підруч. для студ. юрид. вищ. навч. закл. / В. А. Бігун, Є. М. Білоусов, І. М. Жуков ; за ред. проф. В. П. Жушмана та доц. І. А. Шуміло. — Х. : Право, 2015. — 320 с.

3. Міжнародне приватне право : навч. посібник / І. І. Килимник, А. М. Бровдій ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова; Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. – 111 с.
4. Конституція України. Відомості Верховної Ради України, 1996, № 30. ст.141.
5. Цивільний кодекс України. – К.: Атіка, 2003. – 416 с.
6. Господарський кодекс України. – Атіка, 2003. – 208 с.
7. Сімейний кодекс України – К.: Атіка, 2005. – 409 с.
8. Кодекс торговельного мореплавства України // Відомості Верховної Ради України 1993, № 25, ст.274; Відомості Верховної Ради України 1995, № 47-52, ст.349.
9. Конституція України від 28.08.1996 року № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради. – 1996. - № 30. – ст. 141
10. Закон України —Про міжнародне приватне право» від 23.06.2005 № 2709-IV // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2005, N 32, ст.422
11. Закон України —Про правонаступництво України» від 12.09.1991 р. № 1543-XII // Відомості Верховної Ради. – 1991. - № 46. – ст. 612
12. Закон України —Про дію міжнародних договорів на території України від 10.12.91 р. № 1963-XII // Відомості Верховної Ради. - 1992 - №10 – ст. 137
13. Закон України —Про міжнародні договори України» від 22.12.93 р. № 3767-XII // Відомості Верховної Ради. - 1994 - №10 – ст. 45
14. Віденська конвенція про право міжнародних договорів від 23.05.1969 р. // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1986. - №17 – ст. 343.
15. Віденська конвенція про правонаступництво держав щодо договорів від 23.08.1978 // Відомості Верховної Ради України. – 1992. - №41. – ст. 601.
16. Закон України —Про міжнародний комерційний арбітраж» від 24.02.1999 р. № 4002-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1995. - № 11. – ст. 66
17. Конвенція Організації Об'єднаних Націй «Про права дитини» ратифікована Постановою Верховної Ради України № 789-12 від 27.02.1991р. // Відомості Верховної Ради України 1991, № 13, ст.145.
18. Консульський Статут України. Затверджений Указом Президента України від 02.04.1994, №127/94 «Про Консульський статут України».
19. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про порядок державної реєстрації іноземних інвестицій» від 07.08.1996, №928 // Урядовий кур'єр. – 1996. – 03 жовтня. – № 16 ст. 439.
20. Постанова Кабінету Міністрів України від 18.05.1994, № 323 «Про затвердження Положення про порядок поставок і митного оформлення продукції за виробничою кооперацією підприємств і галузей держав – учасниць СНД» // Урядовий кур'єр. – 1994. – 26 травня. – № 80-81.
21. Положення про дипломатичні представництва і консульські установи іноземних держав в Україні Положення затверджено Указом Президента України від 10.06.1993, № 198/93 // Голос України. – 1993. – 26 червня. – № 119. –с.4-6.

Допоміжна:

22. Асосков А. Коллизионное регулирование различных видов трансграничных договоров с участием потребителя / А. Асосков // Хозяйство и право. – 2011. – № 5. – С. 21–35.
23. Бичківський О. О. Модернізація колізійної прив'язки *Lex rei sitae* в англо-американському спадковому праві / О. О. Бичківський // Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки. – 2006. – № 2. – С. 83–93.
24. Бичківський О. О. Тлумачення та кваліфікація у колізіях спадкування в МПП / О. О. Бичківський // Запорізькі правові читання: тези доп. щоріч. Міжнар. наук.-практ. конф., Запоріжжя, 18–19 трав. 2006 р. – Запоріжжя, 2006. – С. 277–278.
25. Виговський О. І. Концептуальні засади вирішення колізій у сфері міжнародного речового права / О. І. Виговський // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2011. – № 5. – С. 66–71.
26. Кисіль В. І. Спадкові відносини в сучасному міжнародному приватному праві / В. Кисіль // Право України. – 2013. – № 7. – С. 154–182.
27. Кудашкин В. В. Коллизионные правоотношения в международном частном праве / В. В. Кудашкин // Государство и право. – 2006. – № 2. – С. 52–63.
28. Мережко О. Міжцивілізаційні колізії в міжнародному приватному праві / О. Мережко // Юридичний журнал. – 2009. – № 5. – С. 34–36.
29. Мирзоев Р. А. Суть и содержание защиты имущественных прав иностранных физических и юридических лиц / Мирзоев Р. А. // Право і суспільство. – 2011. – № 4. – С. 236–242.
30. Михайлів М. О. Особливості колізійного регулювання права власності та інших речових прав у міжнародному приватному праві / М. Михайлів // Право України. – 2013. – № 7. – С. 71–81.
31. Розгон О. В. Деякі колізійні питання регулювання спадкових відносин з іноземним елементом / О. В. Розгон // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. – 2009. – № 872 : Серія “Право”, Вип. 6. – С. 104–108.
32. Хачатрян В. Колізійні питання правового регулювання відносин власності в контексті договорів про правову допомогу / В. Хачатрян // Підприємництво, господарство і право. – 2005. – № 1. – С. 39–42.
33. Христенко Н. Зародження права власності в міжнародному праві / Н. Христенко // Підприємництво, господарство і право. – 2009. – № 3. – С. 148–150.
34. Шупінська О. Колізійне регулювання відносин власності в міжнародному приватному праві деяких країн Європейського Союзу / О. Шупінська // Право України. – 2007. – № 12. – С. 130–134.
35. Шупінська О. Становлення інституту права власності в міжнародному приватному праві / О. Шупінська // Право України. – 2006. – № 7. – С. 127–130.

10.3. Інформаційні ресурси

1. Єдиний державний реєстр судових рішень: <http://reyestr.court.gov.ua/>
2. Інкотермс Офіційні правила тлумачення торговельних термінів Міжнародної торгової палати (редакція 2000):
http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/988_007
3. Сайт Верховної Ради України: www.rada.gov.ua
4. Сайт Кабінету Міністрів України: www.kmu.gov.ua
5. Сайт Міністерства внутрішніх справ України: www.mvs.gov.ua
6. Електронний каталог Національної бібліотеки України ім. Вернадського:
www.nbuv.gov.ua
7. Електронний каталог наукової бібліотеки НаУКМА:
www.library.ukma.kiev.ua